

Lärarhandledning

1794

Niklas Natt och Dag

Ämne:

Svenska och svenska som andraspråk

Årskurs:

Gymnasiet, komvux
grundläggande och gymnasial
nivå, SFI

Antal lektioner:

Antal lektioner: 2-10

Om handledningarna:

Till boken 1794 finns förutom denna handledning en **elevhandledning**. Elevhandledningen kan eleverna arbeta med på egen hand eller tillsammans med andra. Vill man kan också hela eller delar av elevhandledningen vara grund för ett gemensamt klassarbete med boken.

I denna lärarhandledning presenteras kort boken och författaren. Därefter ges förslag på hur 1794 kan introduceras, ett förslag på gemensam läsning och ett par uppgifter som kan användas efter läsning.

Handledningarna är gjorda av Jenny Edvardsson,
www.jennyedvardsson.se.

Förmågor

Svenska gymnasiet/komvux gymnasial nivå

- ▶ Kunskaper om centrala svenska och internationella skönlitterära verk och författarskap samt förmåga att sätta in dessa i ett sammanhang.
- ▶ Kunskaper om genrer samt berättartekniska och stilistiska drag, dels i skönlitteratur från olika tider, dels i film och andra medier.
- ▶ Förmåga att läsa, arbeta med och reflektera över skönlitteratur från olika tider och kulturer författade av såväl kvinnor som män samt producera egna texter med utgångspunkt i det lästa.

Svenska komvux grundläggande nivå

- ▶ Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- ▶ Läsa och analysera skönlitteratur och sakprosa för olika syften.
- ▶ Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.

Svenska som andraspråk gymnasiet/komvux gymnasial nivå

- ▶ Förmåga att kommunicera i tal och skrift och anpassa språket till ämne, syfte, situation och mottagare.
- ▶ Förmåga att använda ett rikt ordförråd på ett sätt som är relevant för sammanhanget.
- ▶ Förmåga att läsa och reflektera över skönlitteratur i skilda former och från olika delar av världen.

Svenska som andraspråk komvux grundläggande nivå

- ▶ Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- ▶ Välja och använda språkliga strategier.
- ▶ Läsa och analysera skönlitteratur och sakprosa för olika syften.
- ▶ Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.

SFI

- ▶ Att läsa och skriva svenska.
- ▶ Att tala, samtala, läsa, lyssna och förstå svenska i olika sammanhang.
- ▶ Att anpassa språket till olika mottagare och situationer.

Boken

Boken 1794 är fortsättningen på romanen 1793 och andra delen i serien *Bellman Noir*. Nu är året 1794. Platsen är fortfarande Stockholm. En ung kvinna har mördats brutalt på sin bröllopsnatt. Brudgummen är försvunnen. Kvinnans mor vill få reda på vad som hänt och söker upp den enarmade polispalten Mickel Cardell. Han ska hjälpa till att ta reda på sanningen. Mickel låter Emil Winge, Cecil Winges bror, bli hans samarbetspartner. De ger sig ut i det mörka, smutsiga Stockholm på jakt efter information. Romanen är en historisk deckare.

Författaren

Niklas Natt och Dag är född 1979 i Stockholm. Han arbetar som skribent och författare. Första delen i serien *Bellman Noir*, boken 1793, har tilldelats flera priser.

Inför läsningen

Då 1794 bygger på boken 1793 och de karaktärer som finns i den är det viktigt att presentera persongalleriet för eleverna inför läsningen. Låt dem få möta Anna Stina, den unga kvinnan som bytte identitet och blev Lovisa Ulrika Blix och därmed dotter till puben Markattans ägare. Låt dem också få stifta bekantskap med Mickel Cardell, den enarmade slagskämpen, som hjälper polisen i Stockholm. Slutligen behöver de lära känna Cecil Winge, vars död öppnar upp för brodern Emil Winge. Han får nu gå i Cecils fotspår.

Då boken utspelar sig i historisk tid kan det vara intressant att sätta boken i en historisk kontext. Visa bilder och konstverk från Stockholm från denna tid. Diskutera hur Stockholm såg ut då jämfört med nu. Hjälp eleverna få en historisk referensram exempelvis genom Niklas Natt och Dags promenad genom Stockholm, www.selmastories.se/artikel/ska-vi-ga-en-promenad-genom-stockholm-som-det-sag-ut-1793-du-och-jag/

Under läsningen

Boken skildrar fem olika karaktärer. Vi får följa Mickel Cardell, Emil Winge (del 1), Erik Tre Rosor (del 2), Anna Stina (del 3) och Tycho Ceton (del 4). Utgå från dessa karaktärer under läsningen och låt eleverna samla ledtrådar.

1. Vem är Mickel, Emil, Erik, Anna Stina och Ceton?
2. Hur ser deras liv ut?
3. Finns det likheter mellan dem?
4. Finns det några skillnader?
5. Vem/vilka av karaktärerna skulle eleverna helst vilja vara? Varför?

Läs gärna boken gemensamt och bestäm hur långt man ska ha läst till respektive lektion/vecka. Vid varje stopp kan eleverna få dela med sig av sina tankar. Vad har de fått reda på om de olika karaktärerna?

Efter läsningen

Skriv en fortsättning

Niklas Natt och Dag skriver på den tredje delen i serien. Än vet ingen vad den kommer att handla om. Låt eleverna få skriva det första kapitlet i den kommande bok. Vem eller vilka kommer det att handla om? Vad kommer att vara nästa dels problem eller konflikt?

Diskussion

Boken 1794 väcker många frågor. Diskutera dem utifrån ett då och ett nu och gör jämförelser mellan 1700-talet och 2000-talet:

- ▶ Stockholm
- ▶ Fattigdom
- ▶ Utanförskap
- ▶ Samhällets hierarkier
- ▶ Mannens roll kontra kvinnans roll
- ▶ Att vara barn/ung
- ▶ Hemligheter
- ▶ Människohandel
- ▶ Gott och ont

Elevhandledning

1794

Niklas Natt och Dag

Boken

Detta är fortsättningen på romanen 1793 och andra delen i serien Bellman Noir. Nu är året 1794. Platsen är fortfarande Stockholm. En ung kvinna har mördats brutalt på sin bröllopsnatt. Brudgummen är försvunnen. Kvinnans mor vill få reda på vad som hänt och söker upp den enarmade polispalten Mickel Cardell. Han ska hjälpa till att ta reda på sanningen. Mickel låter Emil Winge, Cecil Winges bror, bli hans samarbetspartner. De ger sig ut i det mörka, smutsiga Stockholm på jakt efter information.

Författaren

Niklas Natt och Dag är född 1979 i Stockholm. Han arbetar som skribent och författare. Första delen i serien Bellman Noir, boken 1793, har tilldelats flera priser.

Textfrågor

Till denna bok finns det frågor till bokens alla kapitel. Läs igenom frågorna som tillhör kapitlet innan du börjar läsa själva kapitlet. Vissa svar kommer du att hitta direkt i texten. Andra svar hittar du mellan raderna. Du måste alltså dra egna slutsatser utifrån det du läst. Det finns också en del frågor där du ska skriva vad du själv tycker.

Del 1 Mickel och Emil: En brud är död

Kapitel 1 (sida 7–11)

1. Vad betyder ordet rännstensungar?
2. Hur beskrivs Stockholm?
3. Vad är en polispalt?
4. Vad har hänt med Mickel Cardell?
5. Varför tror Mickel att han ser ett spöke (sida 10)?

Kapitel 2 (sida 12–14)

1. Varför har Emil Winge sökt upp Mickel?
2. Mickel känner sig annorlunda. Vad beror det på?

Kapitel 3 (sida 15–16)

1. Emil är besviken på sig själv. Vad beror det på?
2. I detta kapitel beskrivs Emils rum. Hur ser det ut? Hade du velat bo där?

Kapitel 4 (sida 17–21)

1. En kvinna kommer på besök till Mickel. Vad vill hon ha hjälp med?
2. Vad tror du har hänt med kvinnans dotter?
3. Mickel bestämmer sig för att hjälpa kvinnan men han måste först ordna tre saker. Vilka tre saker är det?

Kapitel 5 (sida 22–24)

1. Vad är flugmötet för något?

Kapitel 6 (sida 25–30)

1. "Två riksdaler är mycket pengar", så står det på sidan 26. Vad kan en riksdaler vara värd om man jämför med dagens pengar?
2. Varför låser Mickel in sig själv och Emil i Emils rum?

Kapitel 7 (sida 31–33)

1. Mickel säger att han behöver hjälp för att ta reda på vad som hänt med Margareta Collings dotter. Vad är det han behöver hjälp med?

Kapitel 8 (sida 34–38)

1. I detta kapitel åker Mickel och Emil till slottet Tre Rosor. Vad ska de göra där?
2. Hur går deras uppdrag?

Kapitel 9 (sida 39–40)

1. Mickel och Emil besöker Margareta Colling och frågar om dotterns man Erik. Hon säger att han aldrig skulle skada dottern. Hur kan hon vara så säker på det?

Kapitel 10 (sida 41–43)

1. Vad innebär det att vara adelsman?
2. Emil får en idé. Han tänker att Erik Tre Rosor, mannen som gifte sig med Margaretas dotter, finns på Danvikens dårhus. Vad är ett dårhus för något? Vem är det som bor på ett dårhus?

Kapitel 11 (sida 44–48)

1. Vad betyder ordet lortig?
2. Någon har hänt med Erik Tre Rosor. Det står att han är som ett tomt skal. Vad tror du det är som hänt?
3. I slutet av kapitlet står det att Mickel och Emil går åt var sitt håll: "Mickel trampar med tunga stövlar, Emil med lätta små steg" (sida 48). Vad betyder det att trampa med tunga stövlar respektive med lätta små steg?

Kapitel 12 (sida 49–51)

1. Anna-Stina är inte längre kvar på Markattan. Vart kan hon ha tagit vägen, tror du?
2. Emil har fått en inbjudan av en man som är Eriks förmyndare. Vad är en förmyndare för något?
3. Förmyndaren vill träffa Emil på en restaurang men först efter att restaurangen har stängt. Vad tror du att det kan bero på?

Kapitel 13 (sida 52–55)

1. I kapitlet får Emil se vaxdockor. Hur reagerar han när han ser dem?
2. Har du någon gång sett vaxdockor på riktigt? Var i så fall?
3. Emil får Eriks dagboksanteckningar. Vad tror du står i dem?

Del 2 Erik Tre Rosor: Slavar på svensk mark

Kapitel 1 (sida 59–64)

1. Vad är ett skogsrå för något?
2. Vad får du veta om Erik genom att läsa hans dagboksanteckningar?
 - a. Hur har hans barndom varit?
 - b. Hur är hans relation med pappan?
 - c. Hur träffades han och Linnea Charlotta?
3. På sidan 64 kan man läsa: "Jag var hel för första gången." Vad menas med det? Varför har inte Erik känt sig hel tidigare? Vad är det han saknat?

Kapitel 2 (sida 65–66)

1. Eriks pappa vill inte att sonen gifter sig med Linnea Charlotta. Vilket är hans argument?
2. Hur tänker Eriks pappa att han ska förhindra giftermålet? Hur reagerar Erik på detta besked?

Kapitel 3 (sida 67–68)

1. Erik ska resa till Barthélemy. Var ligger det någonstans?

Kapitel 4 (sida 69–70)

1. Hur tar sig Erik till Barthélemy?
2. Hur lång tid tog resan?
3. Vad händer med Erik i kapitlet?

Kapitel 5 (sida 71–74)

1. Väl framme i Barthélemy tänker Erik att han har hamnat i helvetet. Vad beror det på?
2. Hur skulle du beskriva staden Gustavia?

Kapitel 6 (sida 75–77)

1. Vad är det som Erik får se när han kommer till skeppet?
2. Hans kusin Johan Axel talar om Barthélemys hemlighet. Vad innebär denna hemlighet?

Kapitel 7 (sida 78–81)

1. Erik får ett arbete. Vad är det han ska göra? Hur går det för honom?
2. Hur hade du reagerat om du tvingats till samma arbete som Erik?
3. Erik får ett brev från sin far. Vad står det i det?

Kapitel 8 (sida 82–86)

1. Erik får förtroende för Tycho Ceton. Vad tror du att det beror på?

Kapitel 9 (sida 87–89)

1. Erik och hans kusin grälar. Vad är det som gör att de hamnar i bråk med varandra?
2. När Erik kommer tillbaka till Gustavia är inte kusinen där. Vad tror du har hänt Eriks kusin?

Kapitel 10 (sida 90–91)

1. Vilken bild får du av staden Gustavia och ön Barthélemy? Beskriv de känslor, tankar och reflektioner du har fått efter att ha läst om platsen.

Kapitel 11 (sida 92–93)

1. Tycho Ceton vill ha Eriks hjälp. Vad är det Tycho ber Erik om?
2. Erik kommer att hjälpa Ceton. Varför det, tror du?

Kapitel 12 (sida 94–98)

1. Erik får reda på att även hans far har dött. Ceton vill nu hjälpa Erik. På vilket sätt ska han hjälpa honom?
2. I kapitlet står det om ett hemligt sällskap kallat Eumeniderna. Vem får vara medlem i detta sällskap? Vad gör sällskapet?

Kapitel 13 (sida 99–101)

1. Linnea Charlottas föräldrar tackar Erik. Vad är det de tackar honom för?

Kapitel 14 (sida 102–103)

1. Det är dags för bröllop. Berätta om bröllopsdagen.

Kapitel 15 (sida 104–108)

1. Ceton säger att Erik mördat sin egen fru. Tror du att det stämmer?
2. Ceton säger att han kan hjälpa Erik bli av med sorgen. Vad är det som krävs för att hans sorg ska försvinna enligt Ceton?
3. Vad tycker du om Ceton? Hur skulle du vilja beskriva honom?

Kapitel 16 (sida 109–113)

1. Vad är det Ceton gjort med Eriks pengar?
2. Vad skulle du göra om du var Mickel och Emil? Skulle du berätta om vad som egentligen hänt med Linnea Charlotta eller hade du varit tyst och hållit sanningen för dig själv? Motivera ditt svar.

Kapitel 17 (sida 114–115)

1. Emil Winge vill bege sig hemåt. Han säger att ondskan alltid vinner. Är det så? Vad tänker du?
2. Vad är det Emil får av Mickel?

Kapitel 18 (sida 116–117)

1. Micke får besök av Anna Stina. Vad är det hon behöver hjälp med?

Del 3 Anna Stina: Tvillingarna i skogen

Kapitel 1 (sida 121–124)

1. Vad är det som har hänt med Anna Stina? Varför kan hon inte vara kvar på Markattan?

Kapitel 2 (sida 125–128)

1. Anna Stina tvingas föda sina barn i skogen. Hur tror du hon känner sig?
2. Anna Stina får tvillingar och döper dem till Maja och Karl. Vad är det som gör att hon väljer just dessa namn?
3. Att bli döpt var förr viktigt. Vad tror du kunde hända om man inte blev döpt?

Kapitel 3 (sida 129–130)

1. Lisa Ensam lever i skogen. Vad är det som gjort att hon hamnat där, tror du?

Kapitel 4 (sida 131–133)

1. Anna Stina hittar en hemlig gravplats. Varför är den hemlig? Vem/vilka är det som hamnar på denna gravplats? Vad säger detta oss om samhället på denna tid?

Kapitel 5 (sida 134–135)

1. Lisa Ensam ska lämna Anna Stina. Varför vill hon inte stanna kvar?

Kapitel 6 (sida 136–140)

1. Anna Stina söker hjälp hos Dülitz. Vem är denne Dülitz? Vad gör han för något?
2. Anna Stina säger att hon har ett värde som hon kan sälja. Vad är det hon kan sälja?

Kapitel 7 (sida 141–144)

1. Anna Stina får ett uppdrag av Dülitz. Vad är det hon ska göra?
2. Varför har Dülitz valt just Anna Stina till detta uppdrag?

Kapitel 8 (sida 145–146)

1. Vad är:
 - a. En skampåle?
 - b. En schavott?

Kapitel 9 (sida 147–149)

1. Vad är ett spinnhus för något?
2. Hur går det för Anna Stina när hon försöker ta sig in genom tunneln? Hur tror du hon känner sig? Beskriv med egna ord.

Kapitel 10 (sida 150–151)

1. Anna Stina räddar sig själv. Vad är det som händer?

Kapitel 11 (sida 152–153)

1. Förr skrev man inte med en blyerts- eller bläckpenna på ett papper. Vad använde man år 1794 för att skriva ett brev?

Kapitel 12 (sida 154–156)

1. Anna Stina gör två misstag. Vilka två är det?

Kapitel 13 (sida 157–160)

1. Varför tror du att Jonatan Löf väljer att släppa Anna Stina?

Del 4 Tycho Ceton: Barnhemmet på Hornsberget

Kapitel 1 (sida 163–167)

1. Mickel är inte van att passa barn. Har du någon gång fått passa småbarn? Hur var det?
2. När Mickel kommer tillbaka hem är Emil Winge där. Vad är det Emil har kommit på om Ceton?

Kapitel 2 (sida 168–173)

1. Mickel och Emil besöker Tycho Cetons fru. De blir knappt insläppta. Vad beror det på?
2. Det börjar framgå att Ceton är en ond man. Ge exempel som styrker denna tanke.

Kapitel 3 (sida 174–179)

1. Ceton har lurat läkaren. Hur?
2. Många skulle nog säga att Ceton är "sjuk". Håller du med om det?

Kapitel 4 (sida 180)

1. Anna Stina lämnar sitt hem och söker sig till Mickel. Det står i kapitlet att hon tvekar. Vad kan det bero på?

Kapitel 5 (sida 181–184)

1. Mickel och Emil är tillbaka hos Erik på Danvikens dårhus. De hittar bland annat brev i Eriks rum. Vad säger breven dem?

Kapitel 6 (sida 185–188)

1. Cetons ondska kommer fram mer och mer. Vad är det som gör att han fascineras så av att förstöra och skada, tror du?

Kapitel 7 (sida 189–190)

1. Mickel är annorlunda. Han är aggressiv mot Emil. Vad är det som händer och varför tror du att han är annorlunda?

Kapitel 8 (sida 191–194)

1. Anna Stina kan inte behålla sina barn utan lämnar dem på ett barnhem. Hur tror du hon känner sig? Hur hade du känt dig om du tvingats lämna bort dina barn?

Kapitel 9 (sida 195–196)

1. Mickel väljer att inte berätta det han vet. Hur hade du agerat om du varit Mickel? Hade du också valt att vara tyst eller hade du berättat sanningen?

Kapitel 10 (sida 197–198)

1. Vad är det som är på väg att hända?

Kapitel 11 (sida 199–201)

1. Erik väljer att sätta eld på barnhemmet. Kan du förstå hans beslut och agerande?

Kapitel 12 (sida 202–203)

1. Anna Stina väljer att springa tillbaka till stan och barnhemmet då hon förstår att det brinner. Vad tror du har hänt med hennes barn?

Kapitel 13 (sida 204–206)

1. Mickel bestämmer sig för att rädda Karl och Maja. Hur beskrivs hans försök? Ge exempel genom att lyfta fram citat från kapitlet.
2. Vilken känsla får du när du läser detta kapitel?

Kapitel 14–16 (sida 207–213)

1. Bokens tre sista kapitel är innehållsrika. Sammanfatta dem med egna ord.
2. Hur slutar boken? Vad är det egentligen som händer? Hur går det för Anna Stina, Emil, Ceton och Erik?

Kapitel 10 (sida 197–198)

1. Vad är det som är på väg att hända?

Kapitel 11 (sida 199–201)

1. Erik väljer att sätta eld på barnhemmet. Kan du förstå hans beslut och agerande?

Kapitel 12 (sida 202–203)

1. Anna Stina väljer att springa tillbaka till stan och barnhemmet då hon förstår att det brinner. Vad tror du har hänt med hennes barn?

Kapitel 13 (sida 204–206)

1. Mickel bestämmer sig för att rädda Karl och Maja. Hur beskrivs hans försök? Ge exempel genom att lyfta fram citat från kapitlet.
2. Vilken känsla får du när du läser detta kapitel?

Kapitel 14–16 (sida 207–213)

1. Bokens tre sista kapitel är innehållsrika. Sammanfatta dem med egna ord.
2. Hur slutar boken? Vad är det egentligen som händer? Hur går det för Anna Stina, Emil, Ceton och Erik?

Recensera utifrån vad andra skrivit (övning för SFI)

I denna uppgift ska du få utgå från vad andra läsare har skrivit om romanen 1794. Håller du med dem eller har du andra åsikter?

På Bokus hemsida kan man läsa vad Maddox tycker om boken 1794. Hen skriver:

"En uppföljare värd att läsa

Niklas Natt och Dag skriver helt otroligt och det gör att jag känner mig nära karaktärerna och det smutsiga Stockholm. Underbart att få dyka in i denna värld igen trots att den är så mörk. När jag läser är jag tacksam att inte leva i slutet på 1790-talet! Ni som älskade 1793 ska definitivt läsa också denna."

På samma sida kan man läsa vad Harry Potter tycker om boken. Hen skriver:

"Gripande och fascinerande bladvändare!

Niklas Natt och Dag har gjort det igen. När man väl börjat läsa är den helt omöjlig att lägga ifrån sig. Lite mindre grafiskt otäcka scener men lika bra historisk dräkt och spännande karaktärer som i föregångaren. Vill du lämna vardagen och istället hamna någon helt annanstans en stund? Då är det här boken för dig!"

Håller du med Maddox och Harry Potter? Tycker du att 1794 är en bra bok? Det ska du få skriva en text om.

Ta hjälp av en av följande inledningar:

- ▶ Jag håller med...
- ▶ Jag håller inte med...
- ▶ När jag läste 1794...

Skriv cirka 10 meningar.

Muntlig uppgift

Presentera hur Stockholm såg ut år 1794

Nu har du fått läsa romanen 1794. I den har du fått en hel del information om Stockholm och hur det var att leva där under slutet av 1700-talet. I denna uppgift ska du få berätta om Stockholm 1794. Ta exempelvis hjälp av följande stödord:

- ▶ Platser
- ▶ Byggnader
- ▶ Samhällsklasser
- ▶ Mat och dryck
- ▶ Boende

Ta stöd i romanen och hänvisa till de sidor där du hittat information. Låt din presentation vara informerande och cirka 3 minuter lång.

Talet ska börja med en inledning, där du berättar vad ditt tal ska handla om. Därefter kommer talets huvuddel, där du presenterar informationen och tar stöd i romanen. Sist kommer din avslutning, där du kort sammanfattar det som du talat om.